

Lärgruppsplan *Vår förening*

– om demokrati och föreningskunskap

Att lära är att ge sig ut på en upptäcktsresa. Med denna lärgruppsplan som guide vill vi underlätta för dig och dina kollegor att upptäcka innehållet i **Vår förening – om demokrati och föreningskunskap**.

Lärgruppsplanen tar i korthet upp vad vi inom studieförbundet SISU Idrottsutbildarna menar är bra ramar att hålla sig till om och när man vill lära varandra och lära av andra. Den ger också förslag på specifika frågor eller områden att fördjupa sig i, i relation till ämnet för materialet. Syftet är att förbättra möjligheterna för dig och din förening eller förbund att lyckas ännu bättre med er verksamhet. Det är ju ändå själva idrottandet som är det viktigaste.

Idrottens föreningslära är för alla organisationsledare vad körkortet är för alla bilister och är samlingsnamnet på allt som har att göra med föreningskunskap, föreningsjuridik och föreningsrätt. Här ingår också utveckling av föreningens organisation och verksamhet. Allt handlar i grunden om den ideella föreningen, om dess utveckling i nutid och framtid och om de utmaningar som står för dörren.

Den förening och det förbund som är bäst på att möta dagens och morgondagens behov, hos unga såväl som äldre, kommer att gå en mycket ljus framtid till mötes. Idrottens föreningslära är svaret på en hel del av de frågor som varje attraktiv förening och förbund behöver träna på och jobba med. Den som inte vill bli bättre, slutar att vara bra ...

Mer om Idrottens föreningslära hittar du på www.sisuidrottsutbildarna.se

Mötet, samtalet och sökandet är nycklarna

Viljan att lära och nyfikenheten att upptäcka är det som kännetecknar lärgruppen. I centrum för det gemensamma sökandet knyter samtalet ihop deltagarnas olika perspektiv, erfarenheter och upplevelser. Även om alla gruppen, som med fördel består av 5-8 personer, förväntas delta aktivt i samtalen behöver någon ta på sig ledartröjan. Vi kallar denna någon för lärgruppsledare. Hon eller han behöver ta på sig ett särskilt ansvar för nyckelorden *ha, kunna och vara*:

- *Ha* intresse och engagemang i ämnet gruppen vill lära sig mer om
- *Kunna* leda och fördela samtalet och sökandet samt kunna driva på, strukturera och sammanfatta
- *Vara* lyhörd för deltagarnas behov, förutsättningar och synpunkter

Viktigt att notera är att den som är lärgruppsledare inte per automatik behöver vara den som eventuellt kan mest om ämnet. Mötet, samtalen och det gemensamma sökandet är själva kärnan i lärandet.

Varför lära?

Vi människor tar ofta för givet att det sätt vi uppfattar och upplever verkligheten på är det naturliga och *självklara* sättet. Och, det är också – *klart för självet* – det vill säga för var och en av oss. För att vi ska kunna utveckla och lära oss tillsammans, kanske till och med förändra oss, behöver vi bearbeta våra tankar och handlingsmönster. Vi behöver på olika sätt visa våra olika verkligheter för varandra.

Varje grupp som samlas för att lära sig något behöver därför ställa sig några frågor:

- Varför vill det?
- Vad är syftet?
- Vad vill vi att det ska leda till?
- Hur ska vi lägga upp det hela?

Svaren på frågorna utgör kärnan i den plan som gruppen gemensamt sedan förhåll sig till. Motivation sägs vara en av de viktigaste faktorerna för att lära sig något. Genom att ägna tillräckligt med tid åt dessa grundläggande frågor ökar möjligheten att skapa rätt förväntningar och motivation hos gruppen.

I foldern **Välkommen som lärgruppsledare**, som finns att ladda hem eller beställa på www.sisuidrottsutbildarna.se hittar du ytterligare nyttiga små hjälpedor för dig som är lärgruppsledare och för hela gruppen. På hemsidan hittar du också kontaktuppgifter till ditt SISU Idrottsutbildarna distrikt. Där får du bland annat veta vilket stöd vi kan vara när det gäller lärandet i praktiken.

Häftet Vår förening – om demokrati- och föreningskunskap

Vissa saker tycks så självklara, naturliga och vardagliga att vi lätt glömmer bort hur viktigt det är att förstå dess ursprung och hur viktigt det är att hålla kunskapen om dem levande. En sådan företeelse är demokratin. Vi tar den mer eller mindre för givet. Inte minst i föreningslivet, som till överlägset största delen bedrivs och utvecklas av människor med brinnande intresse, stort engagemang och massor av vilja. Samtidigt lever vi och föreningslivet i en tid då många med omsorg väljer var och för vad de vill engagera sig. Att veta vad det innebär att vara medlem i en ideell förening, att veta vilka möjligheter det innebär i form av till exempel praktisk demokrati och att veta vad det kan medföra om inte det avtal som medlemmarna sluter mellan sig och som uttrycks i stadgarna är tillräckligt känt eller tillräckligt uppdaterat är att viktiggöra det vi ofta tar för givet. Om det handlar detta häfte. Allt i idrottens anda.

Lärande samtal

Här följer nu några förslag på hur ni vid ett antal olika träffar kan närma er, bearbeta och analysera innehållet i Vår förening – om demokrati- och föreningskunskap. Lärande och utveckling kräver inte bara snack – det kräver handling också! Låt därför med fördel era samtal mynna ut i saker ni vill förändra, förbättra, förnya. Invanda tanke- och handlingsmönster måste då och då utmanas rejält om föreningen, styrelsen, och andra grupperingar ska uppfattas som kunniga och offensiva även i framtiden.

Första sammankomsten

Vid den första sammankomsten kan det kännas lite ovant för alla. Några har kanske inte deltagit i en lärgrupp tidigare och under alla förhållanden är det kanske ett nytt sätt att utveckla den egna styrelsen eller arbetsgruppen. Situationen är lite annorlunda än när man umgås i omklädningsrummet eller träffas på idrottsarenan. Ha därför inte allt för bråttom med att komma igång med själva bearbetningen av häftet och dess innehåll. Ett förslag på upplägg:

1. *Gå laget runt – låt alla komma till tals. Var och en kan till exempel berätta något om sig själv och vilka erfarenheter man har av att vara styrelseledamot.*
2. *Gå husesyn i häftet – bläddra fram och tillbaka och upptäck hur det är upplagt. Tydliggör vilka de olika kapitlen är.*
3. *Gör er arbetsplan – Vilka dagar ska vi träffas? Vilken plats? Är det något speciellt som måste ordnas och förberedas? Kom överens om "spelreglerna" för sammankomsterna.*

Ska man gäpa över allt?

När man gör upp sin arbetsplan och planerar fortsättningen bör man fundera på hur mycket tid och kraft man är beredd att avsätta. Man behöver inte gå igenom allt från pärm till pärm. Man behöver inte ägna alla sidor lika mycket tid och uppmärksamhet även om det kan vara en fördel. Nedan presenteras fyra varianter:

1. Häftet bearbetas från pärm till pärm, alltså alla kapitel. Var och en läser igenom och vid sammankomsterna diskuterar man utifrån frågeställningarna som dykt vid genomläsningen. som finns under rubriken "Att fundera över". I slutet av några kapitel finns rubriken "Koll på läget", som man med fördel bearbetar tillsammans.

2. En något förenklad eller annorlunda variant är att alla bekantar sig med alla avsnitt. Men sedan utser man inför varje träff någon som förbereder sig lite mer på det avsnitt som träffen ska handla om och låter denna leda just den träffen.
3. Man väljer ut några avsnitt eller delar av alla avsnitt som vill fokusera extra på.

Dags att komma igång

Efter inledningen kan lärgruppen börja arbeta. Beroende på vilket upplägg man valt påbörjas genomläsning, samtal och reflektion. Lärgruppsledaren har ett särskilt ansvar för att leda arbetet. Det kan också vara bra att utse någon som för minnesanteckningar om det framkommer saker som ska bearbetas vid ett senare tillfälle.

I slutet på några kapitel finns rutan "Koll på läget". Med hjälp av frågeställningarna kan man spegla och ta tempen på förening och dess kultur och förhållningssätt i allmänhet och styrelsens i synnerhet. Utfallet kan leda till att man funderar på om det finns anledning att:

- *sluta med något ...*
- *förändra något ...*
- *börja med något ...*

I slutet av en sammankomst är det alltid bra att göra en kort tillbakablick:

- *Vad har vi kommit fram till?*
- *Vad var speciellt viktigt och betydelsefullt?*
- *Finns det frågeställningar eller saker som kräver ytterligare dialog och samtal?*
- *Vilka förberedelser ska göras till nästa gång?*

Fortsättningen ...

Lärgruppen avgör själv hur många sammankomster man har och hur långa dessa ska vara. Man bestämmer också själv vilka avsnitt eller delar man vill ägna mer eller mindre tid åt.

Erfarenhetsmässigt fungerar en lärgrupp som bäst med 5 till 8 deltagare och där man håller på 2 till 3 timmar per sammankomst. SISU Idrottsutbildarna använder det vedertagna måttet att en utbildningstimme är 45 minuter lång.

Alternativ 4 med 4 tydliga träffar

Här har vi valt att formulera ett antal ingångar som vi tror kan bidra till goda samtal. Ingångarna är ordnade i relation till materialets innehåll och vad vi återigen tror att en grupp om 5-8 personer klarar av att fokusera på under cirka 3 timmar. I dialog med din lärgrupp och ditt distrikt kan ni mycket väl bestämma er för ett annat upplägg, som passar er bättre.

Träff 1

Samma upplägg på inledningen av första träffen som ovan – det vill säga att bekanta sig med varandra och med materialet.

Efter inledningen kan lärgruppen börja arbete.

- Låt var och en läsa igenom dom inledande kapitlen "Om demokrati och föreningskunskap" och "Om människors samverkan och om reglers tillkomst" på sidorna 5-8. (Om ni haft möjlighet att dela ut materialet i god tid innan första träffen och alla läst igenom dom första kapitlen kan det räcka med att man får en stund på sig att bläddra igenom sidorna).
- Reflektera tillsammans kring era egna kunskaper i föreningskunskap. Hur är kunskapsnivån i er förening? Och hur har ni kommit överens om dom demokratiska spelreglerna?
- Låt var och en "Testa dig själv" på sidan 23. Jämför svaren och läs sedan igenom kapitlet "Hur en ideell förening bildas" sidorna 23-29.
- Fundera tillsammans på vad ni visste sedan tidigare om hur en förening bildas och vad som var nytt. Hur och varför bildades er förening?

I slutet av sammankomsten bör en kort tillbakablick göras. Vad var speciellt viktigt och betydelsefullt? Kom också överens om vilka förberedelser som ska göras till nästa gång.

Träff 2

Andra träffen handlar om hur idrotten och er förening är organiserad och ni ska till detta tillfälle ha läst kapitlen "Olika samverkansformer" och "Medlemsavtalet (stadgarna) är grunden för samverkan" på sidorna 9-22 samt "Idrottens organisation och uppbyggnad" och "Medlemskapets betydelse – organisationens styrka" på sidorna 56-63 och 66-67. Det är också bra om ni tagit fram föreningens egna stadgar och läst igenom dom.

- Börja med att gå laget runt och återkoppla till diskussionen på första träffen för att se om något nytt har kommit fram som är viktigt att ha med sig i det fortsatta arbetet.
- Fortsätt sedan med att var och en får kommentera de aktuella kapitlen. Vilka delar är mest intressanta att fokusera på för oss?
- Låt var och en göra "Koll på läget" på sidorna 16 och 63 och jämför svaren.
- Fundera på för och nackdelar med samverkansformen "Ideell förening"
- Rita upp idrottens organisation med er egen idrott och er egen förening som utgångspunkt och fundera på hur bra och dåligt ni tycker att dom olika organisationerna hänger ihop och samverkar.
- Låt var och en göra "Koll på läget" på sidan 22, jämför svaren och diskutera därefter innehållet i era egna stadgar. Hur väl återspeglar dom er verksamhet? Är dom aktuella och ändamålsenliga?

Gör en kort sammanfattning av vad ni kommit fram till under träffen och kom överens om vilka förberedelser som ska göras till nästa gång.

Träff 3

Tredje träffen ska handla om hur ni kommer överens och fattar beslut i er förening och till den ska ni ha läst kapitlen "Grundläggande demokratiska principer" på sidorna 30-33, "Årsmötet – före, under och efter" på sidorna 45-50 samt "Valberedningen – en nyckelroll i föreningen" på sidorna 51-53, sektionerna, valberedningen och revisorerna på sidorna 54-55.

- Börja med att gå laget runt och återkoppla till diskussionen på första träffen för att se om något nytt har kommit fram som är viktigt att ha med sig i det fortsatta arbetet.
- Fortsätt sedan med att var och en får kommentera dom aktuella kapitlen. Vilka reflektioner gör man utifrån den egna verksamheten? Vilka delar är speciellt viktiga att fokusera på för oss?
- Låt var och en göra "Koll på läget" på sidorna 33 och 50, jämför svaren och diskutera sedan hur dom demokratiska principerna kommer till uttryck i er förening, till vardags såväl som på årsmötet. Behöver vi göra något för att förbättra möjligheten för våra medlemmar att komma till tals och delta i beslut?
- Låt var och en göra "Koll på läget" på sidan 53, jämför svaren och diskutera sedan hur valberedningen i er förening fungerar idag och skulle kunna fungera ännu bättre.

Gör en kort sammanfattning av vad ni kommit fram till under träffen och kom överens om vilka förberedelser som ska göras till nästa gång.

Träff 4

Fjärde träffen ska handla om er organisation och till det tillfället ska ni ha läst kapitlen om styrelsen, sektionerna och revisorerna på sidorna 34-44 och 54-55.

- Börja med att gå laget runt och återkoppla till diskussionen på första träffen för att se om något nytt har kommit fram som är viktigt att ha med sig i det fortsatta arbetet.
- Fortsätt sedan med att var och en får kommentera dom aktuella kapitlen. Vilka reflektioner gör man utifrån den egna verksamheten? Vilka frågeställningar är speciellt viktiga att fokusera på för oss?
- Låt var och en göra "Koll på läget" på sidan 39, jämför svaren och diskutera sedan hur er styrelse fungerar. Vad är bra och vad är mindre bra?
- Gör "Koll på läget" på sidan 44, jämför svaren och fundera sedan på hur ansvaret är delegerat i er förening och om organisationen är rätt uppbyggd utifrån verksamhetens mål.
- Avsluta med att diskutera revisorernas roll, hur den är idag och hur den skulle kunna utvecklas för att utgöra ett bättre stöd i föreningen. Använd gärna "Koll på läget" på sidan 55 som en utgångspunkt för samtalet.

Sista sammankomsten

Efter att ha arbetat igenom de sista momenten eller avsnitten är det bra att göra en tillbakablick och summering av lärgroupsarbetet utifrån exempelvis följande frågeställningar:

- Har vi någon praktisk nytta av det vi lärt oss och arbetat med?
- Har vi fått svar på frågor och funderingar vi haft?
- Vad vill vi göra med våra nya kunskaper?
- Vad har varit bra i vårt sätt att arbeta? Vad skulle vi kunna gjort annorlunda?
- Vad ska man tänka på nästa gång man arbetar i en lärgroup?
- Vill vi fortsätta att fördjupa oss i ämnet eller kanske pröva på något annat?

